

สภาพ ปัญหา และ ความต้องการสื่อการสอนวิชาคนตรี
ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

นาย เสน่ห์ บุญช่วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-485-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1747646X

STATE, PROBLEMS AND NEEDS CONCERNING INSTRUCTIONAL
MEDIA FOR MUSIC TEACHING OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS
UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF EDUCATION,
BANGKOK METROPOLIS

MR. SANAY BOONCHOUY

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

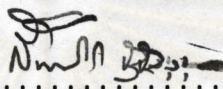
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Audio-Visual Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1996

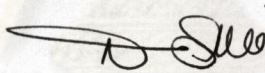
ISBN 974-633-485-9

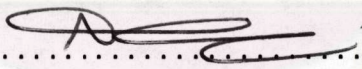
หัวข้อวิทยานิพนธ์	สภาพ ปัญหา และ ความต้องการสื่อการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
โดย	นายเสนต์ บุญช่วย
ภาควิชา	โสตทัศนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ

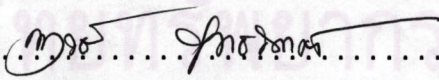
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

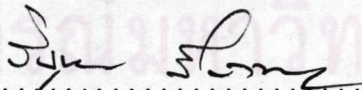
.....

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ ฤงสูวรรณ)

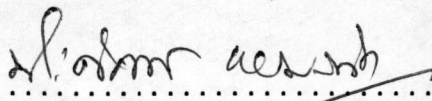
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

 ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกรี รอดโพธิ์ทอง)

.....

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

.....

 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธจิตต์)

.....

 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ วิรุพิต์ สีลาพฤกษ์)

.....

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประสงค์ หอมสนิห์)

C 543028 : MAJOR AUDIO-VISUAL COMMUNICATIONS
KEY WORD: STATE/PROBLEMS/AND NEEDS/MEDIA FOR MUSIC TEACHING/THE JURIDICION OF DEPARTMENT OF EDUCATION

SANAY BOONCHOUY : STATE, PROBLEMS AND NEED CONCERNING INSTRUCTIONAL MEDIA FOR MUSIC TEACHING OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS UNDER THE JURISDICTION OF DEPARTMENT OF EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS.
THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF SOMCHAW NETPRASERT 124pp ISBN 974-633-485-9

The objective of this research were to study state, problems and needs concerning both quantity and quality of instructional media for music teaching of the elementary school teachers under the jurisdiction of the Department of Education, Bangkok Metropolis. Subjects were 427 music and/or dancing teachers from 427 elementary school, under the jurisdiction of the Department of Education, Bangkok Metropolis.

The finding of this research were :

1. State : there was enough song-books. The quality of musical - teaching hand-books was fair. There was average number of rooms for teaching music. The budget for purchasing musical-instructional media was in the low level. Students' participation in producing musical-instructional media was in the low level. School administrator supported the use of musical-instructional media. The utilization of musical-instructional media was conformed with the content being taught. Body-movement activity was utilized in some lessons.
2. Problems : there was a shortage of melodic instruments. Teachers did not have enough supervision from their supervisors concerning the utilization and production of musical-instructional media. There was a shortage of music teachers. There was a shortage of cabinets to keep musical-instructional media. Budget for production and maintenance of musical-instructional media was not adequate. There was no budget for purchasing musical-instructional media. Teachers did not have skills in producing some musical-instructional media.
3. Needs : there were needs for musical video-tape program, musical dictionary, musical encyclopedia, cabinets for keeping musical-instructional media, budget for purchasing, maintenancing and enhancing knowledge concerning the production of musical-instructional media. There was a need of the support from the parents and other organization for purchasing a selecting the music instructional media, the suggestion of using the musical-instructional media, the way of how to keep the musical-instructional media, and the method of teaching the rhythmic activities.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... โสตทัศนศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต..... *สมชาย มานะชัย*.....

สาขาวิชา..... โสตทัศนศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *[Signature]*.....

ปีการศึกษา..... 2538..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

เส้นที่ บุญช่วย : สภาพ ปัญหา และ ความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรี ของครูประถม-
ศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (STATE, PROBLEMS AND NEEDS
CONCERNING INSTRUCTIONAL MEDIA FOR MUSIC TEACHING OF ELEMENTARY
SCHOOL TEACHERS UNDER THE JURISDICTION OF DEPARTMENT OF EDUCATION,
BANGKOK METROPOLIS) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.สมเชาว์ เนตรประเสริฐ 124 หน้า
ISBN 974-633-485-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และ ความต้องการทั้งในด้านปริมาณและ
คุณภาพสื่อการสอนวิชาดนตรี ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ
ครูสอนวิชาดนตรีหรือนาฏศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน
427 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 427 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพ : หนังสือเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอน มีความเพียงพอ คุณภาพของหนังสือ
คู่มือการสอนดนตรีอยู่ในสภาพพอใช้ ห้องเรียนวิชาดนตรี มีจำนวนเพียงพอ งบประมาณสำหรับสื่อการสอน
ดนตรีมีน้อย นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการผลิตสื่อการสอนดนตรี น้อย ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการใช้
สื่อการสอนดนตรี การใช้สื่อการสอนดนตรีสอดคล้องกับเนื้อหา มีการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย
ในบางบทเรียน

2. ปัญหา : ขาดแคลนเครื่องดนตรีประเภททำนอง ครูไม่ได้รับการแนะนำจากศึกษา-
นิเทศในการใช้ และ ผลผลิตสื่อการสอนดนตรี ครูดนตรีมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดแคลนตู้เก็บสื่อการสอนดนตรี
งบประมาณการผลิตและซ่อมแซมสื่อดนตรีไม่เพียงพอ ไม่มีงบประมาณสำหรับจัดซื้อสื่อการสอนดนตรี ครูไม่มี
ทักษะในการผลิตสื่อดนตรี

3. ความต้องการ : ครูต้องการสื่อการสอนดนตรีทาง วิทยุทัศน์ พจนานุกรมดนตรี
สารานุกรมดนตรี ตู้เก็บสื่อการสอนดนตรี ต้องการงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอนดนตรี ต้องการการ
สนับสนุนจากผู้ปกครองและองค์กรต่าง ๆ ในการจัดซื้อและจัดหาสื่อการสอนดนตรี ต้องการการแนะนำการ
ใช้สื่อการสอนดนตรี ต้องการรู้วิธีเก็บรักษาสื่อการสอนดนตรีและวิธีการสอนกิจกรรมเข้าจังหวะ

ภาควิชา..... โสตทัศนศึกษา

สาขาวิชา..... โสตทัศนศึกษา

ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิติต..... ๒๗๖๗ ๘/๒๕๓๘

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณา และ ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้สละ
เวลาให้คำปรึกษา แนะนำ และ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ความความเต็มใจ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึก
ซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกรรมการทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์ รองศาสตราจารย์ วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนธิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และ แนวทางในการ
ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ลินจง อินทร์มพรรย์ รองศาสตราจารย์
สมจิต ชิวปรีชา รองศาสตราจารย์ อรวรรณ บรรจงศิลป์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา
สุวรรณเขตนิกม รองศาสตราจารย์ พิศรวัลย์ โกวิทวาทิ รองศาสตราจารย์ สุพร ชัยเดชสุริยะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสริมศรี หอทิมาวรกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริลักษณ์ ศรีกมล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาสนีย์ วรรณิเวชศิลป์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทิพพิดี อ่องแสงคุณ
ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ศึกษาธิการเขตทุกเขต และ ครูสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานครทุกโรงเรียน ซึ่งมีส่วนในการให้คำแนะนำอันมีค่าต่อการวิจัย

สุดท้ายขอขอบพระคุณ เพื่อน ๆ คณาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(ฝ่ายประถม) ที่ได้สนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มาตั้งแต่ต้น จนสำเร็จ
ลุล่วงลงด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	10
คำจำกัดความของการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สื่อการสอนดนตรีในระบบการสอนดนตรีแบบต่าง ๆ.....	12
วิธีการสอนของ Montessori.....	14
วิธีการสอนของ Dalcroze	15
วิธีการสอนของ Orff.....	16
วิธีการสอนของ Kodaly.....	17
วิธีการสอนของ Suzuki.....	19
วิธีการสอนของ Comprehensive Musicianship (CM)...	20
วิธีการใช้สื่อการสอนดนตรี ระดับประถมศึกษา.....	23
คุณค่าของการใช้สื่อการสอนดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษา.....	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
3	วิธีดำเนินการวิจัย และ รวบรวมข้อมูล.....	34
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	76
	สรุปผลการวิจัย.....	77
	อภิปรายผลการวิจัย.....	84
	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย.....	95
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	96
	รายการอ้างอิง.....	97
	ภาคผนวก.....	100
	ประวัติผู้วิจัย.....	124

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงความถี่ และ ค่าร้อยละ ของ เพศ และ อายุ ของครูสอนวิชา ดนตรี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 44	
2 แสดงความถี่ และ ค่าร้อยละ ของ อายุราชการ และ วุฒิกการศึกษา ของครูสอนวิชาดนตรี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร..... 45	
3 แสดงความถี่ และ ค่าร้อยละ ของ ความรู้ด้านดนตรี ของครูสอนวิชา ดนตรี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 46	
4 แสดงความถี่ และ ค่าร้อยละ ของ การสอนวิชาดนตรีในระดับชั้น ของครูสอนวิชาดนตรี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดการศึกษา กรุงเทพมหานคร..... 47	
5 แสดงความถี่ และ ค่าร้อยละ ของตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ของครูสอน วิชาดนตรี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร..... 48	
6 แสดงความถี่ และ ค่าร้อยละ ของความมั่นใจในการสอนดนตรี และ ความพอใจกับงานสอนวิชาดนตรี ของครูสอนดนตรี ในโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร..... 49	
7 แสดงความถี่ และ ค่าร้อยละ ของความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อเพื่อใช้ ในการสอนดนตรี ของครูสอนวิชาดนตรี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร..... 50	
8 แสดงความถี่ และ ค่าร้อยละ ของขนาดโรงเรียนที่ครูสอนวิชาดนตรี ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร..... 51	

9	แสดงความถี่ และ ค่าร้อยละ ของการจัดกิจกรรมด้านดนตรีในโรงเรียน โรงเรียนจัดอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนวิชาดนตรี และ หน่วยศึกษานิเทศก์ จัดอบรมการสอนดนตรีในโรงเรียน ของ โรงเรียน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	52
10	แสดงจำนวนความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน ด้านปริมาณและคุณภาพของ สื่อ ประเภทบทเพลง.....	54
11	แสดงจำนวนความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย ของสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน ด้านปริมาณและคุณภาพ ของสื่อ ประเภทแผนภูมิและแผนภาพ.....	55
12	แสดงจำนวนความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย ของสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน ด้านปริมาณและคุณภาพ ของสื่อ ประเภทเครื่องดนตรี.....	57
13	แสดงจำนวนความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย ของสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน ด้านปริมาณและคุณภาพ ของสื่อ ประเภทเครื่องเสียง.....	58
14	แสดงจำนวนความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย ของสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน ด้านปริมาณและคุณภาพ ของสื่อ ประเภทสิ่งพิมพ์.....	59
15	แสดงจำนวนความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย ของสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน ด้านปริมาณและคุณภาพ ของสื่อ ประเภทสื่ออื่น ๆ.....	60

16	แสดงจำนวนความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย ของสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน ด้านสถานที่.....	61
17	แสดงจำนวนความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย ของสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน ด้าน งบประมาณ.....	63
18	แสดงจำนวนความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย ของสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน ด้าน การผลิตสื่อ.....	64
19	แสดงจำนวนความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย ของสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน ด้านบุคลากรผู้ให้การสนับสนุน	66
20	แสดงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรี และ ความต้องการคำแนะนำ ในการใช้ ด้านการใช้สื่อ ประเภทสื่อที่นำมาใช้.....	68
21	แสดงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรี และ ความต้องการคำแนะนำ ในการใช้ ด้านการใช้สื่อ ประเภทวิธีการใช้.....	69
22	แสดงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรี และ ความต้องการคำแนะนำ ในการใช้ ด้านการใช้สื่อ ประเภทกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน	71
23	แสดงค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของปัญหาการใช้ สื่อการสอน ด้านปริมาณและคุณภาพของสื่อการสอน.....	72
24	แสดงค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของปัญหาการใช้ สื่อการสอน ด้าน บุคลากร.....	73
25	แสดงค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของปัญหาการใช้ สื่อการสอน ด้านสถานที่ ด้านงบประมาณ และ ด้านการผลิต.....	74